

**SPECIALE
EDITIE**

VAKBLAD V&VN AMBULANCEZORG JAARGANG 36 MEI 2015

Vakblad **v&vn** **AMBULANCEZORG**

USAR: ambulanceverpleegkundigen terug uit Nepal

Jordanië, deel 1

MMT-inzetcriteria, (g)een abc'tje?

Brabantse ambulances naar de Filipijnen

Mastocytose: ongewone allergische reactie

Prehospital diagnose met mobiele scanner bij neurotrauma

Hulpverleningsforum.nl

www.ambulancezorg.venvn.nl

Sdu

oprecht
de beste
keuze

Meer 'zorgmeldingen' huiselijk geweld door Ambulancedienst

Net als de politie, ziekenhuizen en huisartsen, zijn ook ambulancediensten sinds enige tijd verplicht om oog te hebben voor kindermishandeling en huiselijk geweld. De Ambulancedienst Zuid-Holland Zuid heeft recent al haar medewerkers geschoold en een vaste werkwijze ingevoerd. Dit jaar heeft dat al geresulteerd in 27 zogeheten 'zorgmeldingen', tot op heden. Ter vergelijking: in heel 2013 waren het er nog drie.

Door Frank van den Elsen

Het gaat om situaties waarbij het ambulancepersoneel bij patiënten thuis een zorgwekkende situatie aantreft. "Bijvoorbeeld als er sprake is van verslaving, ernstige psychiatrische klachten of een poging tot zelfdoding, terwijl er ook een partner en/of kinderen in het huishouden aanwezig zijn", vertelt Jola Schenk. Zij is ambulanceverpleegkundige en daarnaast speciale vraagbaak en contactpersoon voor kindermishandeling en huiselijk geweld binnen de ambulancedienst. "Als wij ons zorgen maken over iets wat we zien in een huis of gezin, dan zijn we nu verplicht dit te bespreken volgens onze zogeheten 'meldcode'. Na onderling overleg kan dat leiden tot een melding bij Veilig Thuis." (Veilig Thuis is de nieuwe naam van de bundeling van Advies- en Meldpunt Kindermishandeling en Steunpunt Huiselijk Geweld.)

Veilig thuis

Ambulancepersoneel neemt een bijzondere positie in onder hulpverleners, vertelt Schenk. "Wij komen als een van de weinigen thuis achter de voordeur, tijdens een acute situatie. Mensen met problemen, die misschien kunnen resulteren in mishandeling of verwaarlozing, kunnen deze vaak langere tijd verborgen houden. Wij als ambulancedienst komen dichtbij onze patiënten, op een beladen moment. Verbergen is dan veel moeilijker. Dat geeft ons een bijzondere verantwoordelijkheid om signalen op te pikken."

De verpleegkundigen en chauffeurs kunnen altijd bij Schenk aankloppen om een geval te bespreken. "Je moet er oog voor leren hebben. Wanneer wij zorg verlenen aan iemand die ernstig onder invloed van middelen is, en er hangen kinderjassen aan de kapstok, dan kunnen we niet weggijken. Waar zijn die kinderen en hoe

is het met hen? We kunnen ernaar vragen, maar als er dan nog zorgen blijven bestaan, doen wij een zorgmelding bij Veilig Thuis. We zijn overigens verplicht om dat aan de betrokkene te vertellen. Als dat op het moment zelf niet lukt, of als het mogelijk bedreigend is, dan doen we het later telefonisch of met een brief." Uit een eerste terugkoppeling door Veilig Thuis, heeft Schenk gehoord dat de zorgmeldingen van de Ambulancedienst Zuid-Holland Zuid heel relevant en 'goed' zijn. "In bijna alle gevallen zijn onze meldingen in onderzoek genomen. Dat betekent dat onze meldcode naar behoren werkt en dat wij eraan bijdragen dat problemen worden aangepakt." Een grote meerderheid van de betrokkenen is daar uiteindelijk dankbaar om, weet Schenk. "Huiselijk geweld, kind- en ouderenmishandeling komen vaak voort uit onmacht, doordat ouders, partners of mantelzorgers de controle over het leven tijdelijk, of langere tijd kwijt zijn. Bovendien gaat deze problematiek niet zelden over van generatie op generatie. Een zorgmelding is vaak een doorbraak om de juiste hulp te krijgen, op weg naar een oplossing."

Jola Schenk, 'aandachtsfunctionaris' huiselijk geweld binnen de ambulancedienst: "Een zorgmelding is vaak een doorbraak om de juiste hulp te krijgen."

Werken in de geur van modder vermengd met lijkengeur

Ambulance- verpleegkundigen terug uit Nepal

Op zondag 26 april vertrok een team van USAR.NL (Urban Search and Rescue Nederland) met 62 leden, 8 speurhonden en 14 ton materiaal met een KDC10 van Defensie naar de hoofdstad Kathmandu. De 4 reddingsgroepen van USAR hebben in en rond Kathmandu zoekoperaties uitgevoerd. Ook heeft USAR op verzoek van de VN de totale coördinatie van de USAR-teams in het gebied op zich genomen. Naast zoekacties is waar mogelijk medische hulp verleend en zijn slachtoffers geborgen. Op woensdag 6 mei om 18.00 uur arriveerde het 62-leden tellende team van USAR.NL na de missie in Nepal op het militaire deel van de vliegbasis Eindhoven. Vijf ambulance-verpleegkundigen maakten deel uit van de reddingsmissie. Onder hen Robert Bruines en Conny Wachtmeester, die hier hun indringende verhaal doen.

Door Frank van den Elsen

Foto's beschikbaar gesteld door teamleden USAR.

Het was voor Bruines zijn eerste USAR-inzet. “Ten tijde van Haïti was ik er net bij, toen werd ik nog niet geselecteerd voor de groep. Inmiddels weet ik dat de vijf tussenliggende jaren écht nodig waren om het team vertrouwen te laten krijgen in mij en andersom. Als je zozeer op elkaar aangewezen bent als tijdens zo’n missie, moet je elkaar door en door kennen. Inmiddels kan ik aan het gezicht van iemand uit mijn groep zien of het nog goed met die persoon gaat.”

Traag

USAR.NL was zeer snel ter plekke, toch vond Bruines de start traag verlopen. De formaliteiten en toestemmingen op de luchthaven duurden lang. “Je wilt aan de gang. Ieder uur wachten kan mensenlevens kosten. Anderzijds is het logisch dat je

na aankomst je basiskamp opbouwt en structuur aanbrengt.” Aan structuur ontbrak het ter plekke nog volledig, verdoofd als het land was van de klap.

Ineengezakt

Terwijl de ene helft van het team het kamp opzette, ging de andere helft direct zoeken. Bruines: “Door het leger werden wij eerst naar een ingestort hotel in Kathmandu gebracht, waarin nog mensen vermist zouden zijn. Maar de reddingshonden sloegen niet aan op de puinhopen. Er hing een ontbindingsgeur. Onze taak is het opsporen van overlevenden, dus we zijn daar niet lang gebleven. Elders in de stad troffen we soortgelijke situaties aan: mensen die ons om hulp vroegen bij het zoeken naar dierbaren, te midden van verwoeste gebouwen. Maar de honden pikten geen tekenen van leven op. De meeste gebouwen in Nepal hebben nauwelijks stevige structuren, waaronder je in holle ruimtes zou kunnen overleven. De meeste

waren als één massa ineengezakt. Levenden vinden zou heel moeilijk worden. Dat was soms heftig, maar je moet verder. We kwamen niet om overledenen te bergen.”

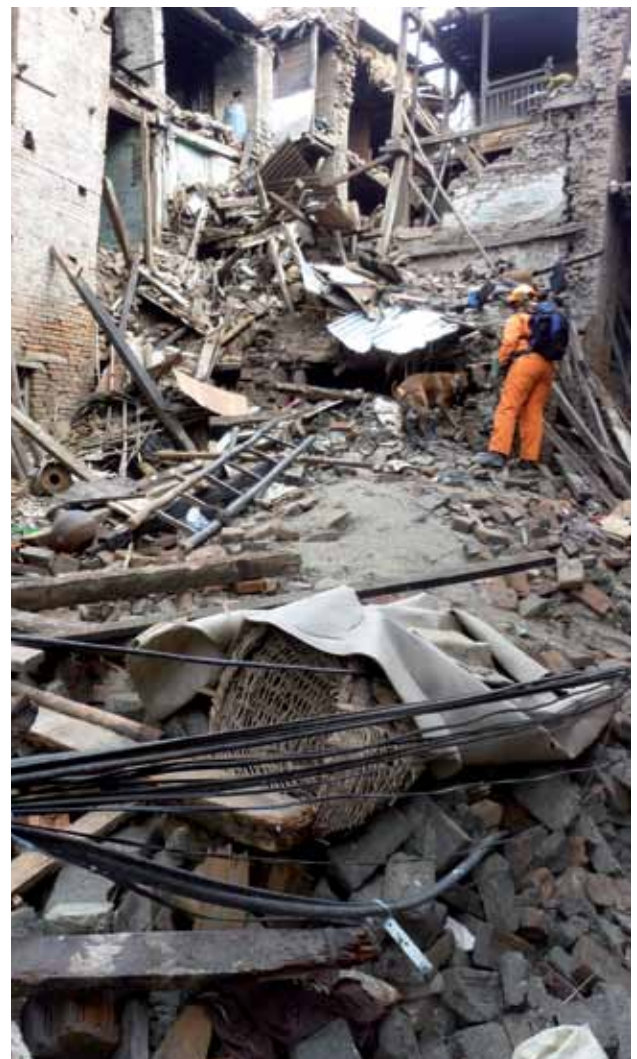
Robert Bruines (ambulanceverpleegkundige sinds 1995): “Steeds kwam die ontbindingsgeur ons tegemoet”

Taartpunten

Ze maakten een naschok mee. “Je zag acute paniek uitbreken bij de bevolking, de mensen stonden op scherp.” Na enkele vergeefse zoekslagen ging het roer om. De Verenigde Naties verlangden nu van USAR dat het de centrale coördinatie, ook voor andere landenteams, op zich zou nemen. Bruines: “Wij verdeelden de regio, met Kathmandu als middelpunt, in taartpunten. We lieten aan de andere binnenkomende teams weten welke punt zij voor hun rekening moesten nemen, om daar de situatie en de behoeften in kaart te gaan brengen en hulpgoederen te brengen. We bedeeden ons ook zo’n gebied toe. Globaal de tweede helft van de missie zijn wij met vier reddingsteams in busjes de stad uitgetrokken, de bergen in.”

Valse hoop

Ze overnachtten in het veld. Eén keer keerden ze om, omdat de situatie wat grimmig werd, de lokale mensen wilden op de auto’s klimmen. De teams kwamen in dorpen waar tachtig procent van de bebouwing verwoest was. “Overall spraken we mensen aan om te vragen of ze wisten waar nog overlevenden konden liggen”, vertelt Bruines. “Soms koesterden we even hoop, maar nooit lang. Dan kwam die geur ons weer tegemoet.”

Zoeken op de puinhopen naar overlevenden

Ook reddingshonden kunnen gewond raken en moeten dan verzorgd worden

Belangrijk werk

Een paar keer in de latere fase hielpen ze toch, of althans probeerden ze, om op verzoek een lichaam te bergen. Het was al met al frustrerend, moet Bruines toegeven. “Het zou ‘kicken’ zijn geweest om mensen te redden. Daar kwamen we voor, daar waren we op gefocust. Anderzijds weet ik uit het reguliere ambulancewerk dat de realiteit vaak anders is dan wat je hoopt, of waar je op rekt. Toch ben ik ervan overtuigd dat we ook nu belangrijk werk hebben gedaan. Naar de plekken die wij verkend hebben, de coördinaten die wij hebben doorgegeven, is later luchtsteun gegaan, of er kon worden geëvacueerd. En wij hebben een begin kunnen maken met het uitdelen van dekens en voedsel. Daarmee zijn uiteindelijk ook mensen gered.”

Wrang

Conny Wachtmeester (groep Alfa, Zuid-Holland Zuid) vertrok naar Nepal met haar ervaring van Haïti in het achterhoofd. “Daar was de ellende enorm, maar we kwamen er met een positief gevoel vandaan dankzij concrete successen.” In Nepal was er ook voldoening, maar van een heel andere soort, vertelt ze. In Haïti verrichtte USAR drie reddingen. Daarna behartigde het team de belangen en verzorgde de repatriëring van twee Nederlandse stellen die omgekomen waren. En als derde werd het team betrokken bij de versnelde adoptieprocedure van een

USAR.NL in konvooi onderweg

Conny Wachtmeester verzorgt diverse wonden bij gewonde Nepalese man

groot aantal weeskinderen, dat meteen mee terugreisden naar Nederland. Wachtmeester: “Dat waren drie dingen die ons veel positieve energie gaven.”

In Nepal was dat succes USAR niet gegund, althans niet zo concreet. “En wat dan zo opvallend is: Toch zijn de mensen zo dankbaar, zo beleefd. Een 6-jarig meisje dat te midden van al die ellende naar je toekomt, met samengevouwen handen buigt en je bedankt. Ze waren blij met onze aanwezigheid alleen al. Er was blijkbaar besef dat er evengoed niemand had kunnen komen helpen. Dan zouden ze zich écht verlaten hebben gevoeld. Maar ook op de momenten dat we met de honden over een puinberg gingen en de mensen konden verzekeren dat er geen levenden meer onder lagen, waren ze daarmee geholpen. Hoe wrang dat ook is.”

“Vind jij het eigenlijk goed dat ik ga?” vroeg Robert Bruines (groep Delta, Hollands Midden) aan zijn vrouw. Na de USAR-alarmering had hij zelf al impulsief ‘ja’ gezegd en stond in de startblokken. “Ze zei: Je hebt hier vijf jaar voor getraind en die mensen hebben jullie nodig, dus ga!”

In het 'veldhospitaal' wordt een gewonde Nepalese jongen verbonden onder toezien oog van de familie

Hond gewond

Ambulanceverpleegkundigen binnen USAR.NL hebben in de eerste plaats als taak om te zorgen voor het lichamelijke welzijn van de eigen teamleden. "Wij gaan niet primair voor de bevolking mee", legt Wachtmeester uit. "Onze eigen mensen werken in risicovolle omstandigheden, graven en klimmen in instabiele objecten. Ze kunnen tijdens een redding gewond raken, maar ook uitgedroogd raken, of anderszins ziek worden. Wij zijn er ook voor de reddingshonden. We worden zelfs getraind in een dierenkliniek om honden te intuberen, te hechten enzovoort." In Nepal raakte een van de honden gewond aan een poot, die regelmatig gespoeld en verbonden moest worden.

Gewonden

Natuurlijk gaan de verpleegkundigen niet voorbij aan eventuele acute medische nood onder de bevolking. Wachtmeester: "Stel, we vinden iemand onder het puin, dan zal ik uiteraard de eerste vochttoediening en pijnstilling verzorgen en zo goed als dat kan een zorgplan maken. Maar die overlevende moet vervolgens naar een plek waar eigen mensen de zorg overnemen." Gek genoeg heeft ze tijdens de tien dagen Nepal welgeteld twee lichtgewonde burgers verpleegd. "Meer heb ik er gewoon niet gezien. In Haïti daarentegen, vormde zich overal waar we stopten spontaan een 'veldhospitaal' om ons heen, van gewonde mensen die hulp vroegen." Conny Wachtmeester (ambulanceverpleegkundige sinds 1994): "Ondanks alles waren de mensen ons zó dankbaar"

Geduld

Met haar collega's deelt Wachtmeester de frustratie dat ze niemand daadwerkelijk hebben kunnen redden. "Een keer dachten we dat het ging gebeuren. De honden sloegen aan. Iedereen

zette vol de schouders onder het graafwerk. Maar na twee uur was er niets gevonden en bleven de honden ineens stil. Waarom dat zo was, en of er aanvankelijk nog iemand in leven was, kom je niet te weten. Je moet daarmee kunnen omgaan. Het leed van iedereen kun je niet op je nemen. Het karakter dat je nodig hebt voor USAR is: geduld hebben, improviseren, accepteren dat plannen voortdurend veranderen en dat niets zeker is. Opdrachten afwachten en je aan regels houden."

Thuisfront

Tegelijk moet je je ervan bewust zijn dat voor het thuisfront de beeldvorming nog onduidelijker is. "Ik vind deze vorm van hulpverlening fantastisch werk, ik ben een doener. Ik heb er heel bewust voor gekozen om hierop te solliciteren destijds. Maar ik weet heel goed dat mijn naasten alleen die tv-beelden zien. In Haïti was het destijds echt gevaarlijk, het leek wel een oorlogsfilm soms. Plunderingen en gewapende VN-soldaten.

Hans Janssen, RAV-directeur Zuid-Holland Zuid

Weer naar huis...

Ontvangst na terugkeer door minister Ploumen van Ontwikkelingssamenwerking. (Robert en Conny respectievelijk 3e en 4e van rechts.)

‘Wat doe ik mijn familie aan’, ging toen – en ook nu wel – door mijn hoofd.”

Trainingsdagen

Thuis kost de USAR-rol ook nog de nodige energie. “We trainen tien dagen per jaar. Voor ons zijn dat onder meer verpleegkundige trainingen met elementen erin zoals werken op grote hoogte en warmte- en koudeletsels. We hebben theoriedagen met lezingen, een dierenkliniekdag, eens in de twee jaar een buitenlandsoefening die een echte inzet zo dicht mogelijk benadert en eens per vijf jaar een certificering. Allemaal heel leuke en leerzame dagen. En bovendien nuttig omdat je met elkaar een ‘klik’ moet krijgen wil je het werk ook in de praktijk kunnen doen.”

Beleid

Zo zwaar en beladen als het werk in Nepal gedurende tien dagen was, zo uitbundig was de sfeer bij terugkeer van het USAR-

bijstandsteam op Eindhoven Airport. “Dankbaarheid en trots waren overheersende emoties”, vertellen de RAV-directeuren Pieter Haasbeek (Hollands Midden) en Hans Janssen (Zuid-Holland Zuid), die erbij waren. Vier ambulancediensten (zie ook het kader ‘USAR.NL helpt’) leverden menskracht voor de tiendaagse missie van 62 hulpverleners en acht reddingshonden. Namens de vier diensten geven Haasbeek en Janssen hier hun visie op de bijdrage aan USAR.NL vanuit de ambulancezorg.

Erkenning

“Minister Ploumen van Ontwikkelingssamenwerking was op de luchthaven: een belangrijk signaal van erkenning voor de teamleden. Ook de honoraire consul van Nepal uitte zijn dankbaarheid. Het woord ‘trots’ viel vele malen. Dat is passend. Dat voelden wij ook. Trots, dat je mensen kunt en mag leveren voor het lenigen van onvoorstelbare acute nood aan de andere kant van de wereld. Daar waar tienduizenden in één klap aan de rand van hun bestaan zijn gebracht.”

Geen helden

Er waren op de luchthaven ook spandoeken met de tekst ‘Helden!’ te zien. “Gemaakt door familieleden van de uitgezonden”, vertelt Hans Janssen. “Begrijpelijk, dat zij hun echtgenoten of ouders zo beschouwen. Zo hoort dat ook. Maar helden vind ik deze professionals persoonlijk niet. Meer down-to-earth dan zij zijn, is eigenlijk niet mogelijk. Ze willen iets betekenen voor hun medemens, hebben veel in hun mars en grijpen hun kans. Verder is er helemaal niets ‘glamoureuus’ aan. Als je ooit in de lucht van modder, vermengd met lijkengeur hebt staan werken, raak je die indrukken niet meer kwijt. Daarom heb ik ook zo veel respect voor deze collega’s, want ik weet dat het hen voorgoed verandert. En toch gaan ze. En ik gun het hun. Ik gun het iedereen die dit kan. En die ertegen kan.”

Kosten

De daadwerkelijke inzetten van USAR.NL zijn zeldzaam. De laatste vóór Nepal (behoudens een relatief kleine inzet in eigen land) dateerde van 2010, toen het team uitrukte naar het eveneens door een aardbeving getroffen Haiti. De paraatheid voor USAR daarentegen, is altyddurend.

Pieter Haasbeek, RAV-directeur Hollands Midden

USAR.NL helpt

Bij een ramp of ongeval waar mensen ingesloten of bedolven zijn, kan het specialistisch bijstandsteam USAR.NL worden ingezet. Nationaal en internationaal. Onder de moeilijkste omstandigheden voeren USAR-medewerkers zoek- en reddingsoperaties uit. Bijvoorbeeld na instortingen van gebouwen, aardbevingen of -verschuivingen, ongevallen in tunnels of een orkaan. Vier aangrenzende Veiligheidsregio’s leveren de menskracht en deskundigheid: Haaglanden, Rotterdam-Rijnmond, Hollands Midden en Zuid-Holland Zuid, samen met de Nationale Politie en Defensie. Brandweerlieden vormen het fundament in het bijstandsteam en zijn daarmee de hoofdpijlers waarop de zoek- en reddingsoperaties rusten. Uit de genoemde regio’s doen ook de ambulancediensten mee. USAR.NL kan binnen 4 uur in Nederland inzetbaar zijn, in het buitenland binnen 24 uur. Op verzoek van de Verenigde Naties assisteerde USAR.NL vanaf 27 april in Nepal, na de zware aardbeving van 25 april. Op 6 mei keerde het team terug in Nederland. Meer informatie op www.usar.nl.

“Dat betekent dat je als USAR-leverancier constant een aantal medewerkers een bepaalde tijd kwijt bent aan opleiden, trainen, oefenen”, zegt Pieter Haasbeek. “En tijdens een echte inzet moeten andere collega’s een tandje bijzetten ter vervanging. Toch is de vraag ‘doen we dat of niet?’ volstrekt niet aan de orde. De hoogwaardigheid van het Nederlandse USAR-bijstandsteam komt voort uit de diversiteit van disciplines. Binnen het team komen specifieke taken en deskundigheden samen, die niet zonder elkaar kunnen, die samen meer zijn dan de som der delen. Een stuk van die kennis en kunde zit bij de ambulancediensten. Als onze verpleegkundigen niet meedoen, is het team niet wat het kan zijn.”

RAV-directeuren: ‘Nee zeggen tegen USAR is helemaal geen optie’

Morele plicht

Janssen vult aan: “Ik zie het in feite als een morele verplichting. Als dienst zijn we er ooit voor gevraagd, maar nee zeggen zou ook wat mij betreft geen optie zijn geweest. Het USAR-team is een pijler onder onze noodhulp, onder de humaniteit van ons regeringsbeleid. Dit is wie we als land willen zijn.” Haasbeek: “Deze internationale hulpverlening is bij uitstek een publieke taak en sluit naadloos aan op onze publieke positie. Ik denk dat particuliere ambulancediensten deze rol niet zouden kunnen

of willen pakken, want je kunt de kosten niet verhalen, je kunt ze amper berekenen. We krijgen er wel een bijdrage vanuit het rijk voor, maar die is lang niet toereikend.”

Mentaliteit

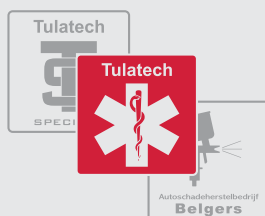
Brengen de inspanningen dan niets terug? Toch wel, denken Haasbeek en Janssen. “Maar niet zo tastbaar. De extreme overlevings- en reddingstechnieken die onze mensen aanleren, daar heb je in Nederland als ambulanceverpleegkundige of -chauffeur weinig tot niets aan. Maar het doet zeker iets positiefs voor de mentaliteit. De USAR-leden verbreden hun horizon, verversen hun relativeringsvermogen, werken aan vindingrijkheid en zelfredzaamheid. Dat straalt je onvermijdelijk ook uit naar je collega’s, – die dan ook zonder uitzondering trots zijn op de Nepalvaarders.”

Opsteker

Op macroniveau speelt datzelfde effect, vindt Janssen, die zelf een verleden heeft in de diplomatieke dienst. “USAR stond twee dagen na de aardbeving in Nepal, vooraan in de rij van internationale hulpploegen. Naast de reddende taak aan de bevolking, heeft het Nederlandse team een leidende rol gekregen in de coördinatie van de hulpverlening. Voor ons land vind ik het een opsteker dat we met ieders inbreng een dergelijke prestatie zo snel kunnen neerzetten.”

TULATECH B.V.

Doenenburg 24
4024 HE Eck en Wiel
Tel: 0344 - 69 12 79
info@tulatech.nl
www.tulatech.nl

Tulatech

Ambulancetechniek - luchtveringstechniek
Canbussystemen - Schadeherstel

Tulatech heeft reeds 2 voertuigen van de serie van 39 afgeleverd aan ambulancezorg Groningen. In samenwerking met Miesen uit Duitsland, de bouwer van de voertuigen. Deze ambulances zijn volledig ontworpen aan de hand van de wensen en eisenpakket vanuit de klant. Tulatech heeft de ambulancetechniek ingebouwd. Deze ambulance is uitgerust met de nieuwste innovaties op het gebied van medische apparatuur, waarbij veiligheid van de patiënt en de medewerkers voorop staat.

Als brancard heeft Ambulancezorg Groningen gekozen voor de Kartsana Power Brava TG-1000. Dit is een elektronisch brancard systeem waarmee de brancard geautomatiseerd omhoog en omlaag kan worden gedirigeerd doormiddel van één druk op de knop. Hierdoor is het in de ambulance tillen van de brancard verleden tijd. De belasting van de rug is aanzienlijk lager en zorgt voor minder risico op rugletsel. Tevens is de brancardtafel zijdelings achterin de ambulance te verplaatsen. Mede ook door deze optie is de keuze op de elektrische kartsana brancard gevallen, geen enkele andere elektrische brancard heeft deze optie. Ook bij verbreding van de brancard door het plaatsen van het obesitas pakket kan de extra linker stoel uitgeklaapt worden en dus beide stoelen aan beide kanten gebruikt worden. Het gewicht van de brancard zelf is 65 kg en heeft een maximaal belastbaar gewicht van 300 kg. Voor de obesitas patiënt is er een obesitas pakket bijgeleverd, hiermee maak je de brancard breder over de gehele lengte. Dit bestaat uit een makkelijk te plaatsen frame op de brancard.

